บทที่ 9
ระบบเศรษฐกิจของโซเวียตในช่วงก้าวกระโดดไปข้างหน้า
(ค.ศ. 1933 - 1937)

การดำเนินงานทางเศรษฐกิจในสหภาพโซเวียต ทั้งในด้านการจำหน่ายหรือจัดสรรผลผลิตในระหว่างผู้บริโภค การลงทุน และอัตราการขยายการลงทุนสาขาต่าง ๆ นั้น กำหนดโดยฝ่ายบริหารมิใช่ตลาด ดังนั้นลักษณะของการจัดการทางเศรษฐกิจของโซเวียต จึงมีส่วนเกี่ยวข้องและขึ้นตรงกับหน่วยการเมือง การที่จะเข้าใจว่าการดำเนินการวางแผนเศรษฐกิจของโซเวียตเป็นอย่างไรนั้น จึงจำเป็นต้องเข้าใจการจัดองค์กรทางการเมืองของโซเวียตพอเป็นสังเขป

สถาบันการเมืองและการควบคุมเศรษฐกิจ

ในสหภาพโซเวียตการตัดสินใจดำเนินการทางเศรษฐกิจที่สำคัญ ซึ่งได้แก่การแบ่งสรรผลผลิตระหว่างผู้บริโภค การลงทุน และอัตราการขยายงานของสาขาที่แตกต่างกัน อยู่ในความรับผิดชอบของฝ่ายบริหารคือรัฐบาลไม่ใช่ตลาด ซึ่งในลักษณะดังกล่าวความพอใจของผู้วางแผน (planners' preferences) เข้าแทนที่อธิปไตยของผู้บริโภค (consumer sovereignty) โดยที่ให้อำนาจในการจัดแบ่งสรรทรัพยากรอยู่ในการควบคุมของฝ่ายบริหาร แทนที่จะเป็นไปตามกลไกของตลาด ดังนั้น ในที่นี้เราจะพิจารณาหน่วยการเมืองที่มีหน้าที่ในการวางแผนและควบคุมทางเศรษฐกิจและความสัมพันธ์เกี่ยวข้องระหว่างหน่วยทั้งสอง

ตามรัฐธรรมนูญของสหภาพโซเวียตได้ระบุว่า รัฐบาลที่ทำการปกครองนั้นจะต้องเป็นรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง และองค์กรสูงสุดของรัฐคือสภาโซเวียตสูงสุด (Supreme Soviet) หรือรัฐสภา ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนผู้ที่ได้รับการเลือกตั้ง (elected deputies) โดยตรง แต่เนื่องจากว่าสภาโซเวียตสูงสุดมีการประชุมกันไม่บ่อยนัก ดังนั้นสภาโซเวียตสูงสุดจึงได้จัดตั้งองค์กรการเมือง (Political Bureau) หรือที่เรียกว่าโปลิตบูโร (Politburo) ซึ่งในระหว่างปี 1952 - 1966 เปลี่ยนไปเรียกเป็นเปรสิเดียม (Presidium) องค์กรการเมืองเป็นองค์กรที่กำหนดนโยบายสูงสุดของพรรคคอมมิวนิสต์ ดังนั้นจึงเป็นหน่วยที่ดำเนินงานแทนสภาโซเวียตสูงสุด ส่วนระบบบริหารราชการแผ่นดินของสหภาพโซเวียตอยู่ภายใต้การดำเนินงานของคณะรัฐมนตรีแห่งสหภาพโซเวียต (The Council of Ministers) และได้รับเลือกตั้งมาจากสภาโซเวียตสูงสุด สหภาพโซเวียตอยู่ในระบบสาธารณรัฐซึ่งประกอบด้วยสาธารณรัฐ 15 สาธารณรัฐ และในแต่ละสาธารณรัฐก็มีหน่วยการเมืองของรัฐที่ดำเนินไปเช่นเดียวกับในระดับชาติ (national apparatus) รองจากรัฐบาลสาธารณรัฐก็เป็นรัฐบาลระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่น

อำนาจทางด้านเศรษฐกิจของคณะรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญของสหภาพโซเวียต ปี 1936 มาตรา 68 วรรค 2 บัญญัติไว้ว่า รัฐธรรมนูญให้สิทธิคณะรัฐมนตรีในการดำเนินเศรษฐกิจและงบประมาณแผ่นดิน รวมทั้งการสร้างความแข็งแกร่งให้กับระบบการเงินและเครดิต เพราะฉะนั้น จึงมีผู้กล่าวว่าตามกฎหมายข้อนี้คณะรัฐมนตรีมีอำนาจผิดปกติ[1]

สหภาพโซเวียตเป็นประเทศสังคมนิยม ดังนั้นระบบเศรษฐกิจจึงเป็นแบบถูกควบคุมโดยรัฐอย่างเด็ดขาด การแบ่งปันทรัพยากร การผลิตทางการเกษตรและอุตสาหกรรม การค้าภายในประเทศและต่างประเทศ ตลอดจนถึงกิจกรรมอื่น ๆ อันเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ เช่น การคลัง การประกันสังคม และการศึกษา ถูกจัดอยู่ในแผนเศรษฐกิจอันเดียวกันหมด (a single plan)

เนื่องจากงานทางด้านเศรษฐกิจเป็นงานกว้างขวาง และต้องการความละเอียด และในบางครั้งก็ต้องการความเร่งด่วน ดังนั้นรัฐธรรมนูญจึงได้ให้อำนาจแก่คณะรัฐมนตรีโดยเฉพาะหน่วยงานวางแผนเป็นผู้รับผิดชอบเพื่อบังคับให้เป็นไปตามแผน อำนาจของคณะรัฐมนตรีจึงมีมากขึ้นตามที่กล่าวแล้ว รัฐมนตรีประจำกระทรวงเศรษฐกิจถือว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญของรัฐและในบางสมัยปรากฏว่าสหภาพโซเวียตมีกระทรวงฝ่ายเศรษฐกิจมากมาย เช่นในปี 1967 มีถึง 57 กระทรวง นอกจากนี้คณะรัฐมนตรียังทำหน้าที่เป็นผู้กำหนดราคา (Set prices) ควบคุมกองทุนค่าจ้าง (wage fund) และกำหนดสินเชื่อให้กับการลงทุน นอกจากนี้ยังมอบอำนาจการควบคุมรายรับรายจ่ายให้แก่คณะรัฐมนตรี โดยเฉพาะการพิจารณารายละเอียดของงบประมาณก่อนที่สภาโซเวียตสูงสุดจะตัดสินใจประกาศออกมาเป็นทางการ นโยบายการเงินที่สำคัญ ๆ พรรคจะเป็นผู้ริเริ่มขึ้น แต่การเปลี่ยนแปลงแก้ไขเล็ก ๆ น้อย ๆ จะอยู่ที่ฝ่ายบริหารคือคณะกรรมการงบประมาณ (The Budget Commissions) ซึ่งอยู่ในสภาโซเวียตสูงสุดและกระทรวงการคลัง

อย่างไรก็ดี เนื่องจากสหภาพโซเวียตเป็นรัฐสังคมนิยมที่มีเศรษฐกิจแบบวางแผน ซึ่งแน่นอนที่สุดว่าการวางแผนเศรษฐกิจต้องให้สอดคล้องกับอุดมการณ์ทางการเมือง เพราะฉะนั้น องค์กรทางการเมืองที่สำคัญอีกหน่วยหนึ่งของรัฐที่เข้ามาเกี่ยวข้องอย่างมาก เพื่อมิให้การบริหารนโยบายเศรษฐกิจออกนอกทางที่กำหนดไว้ ก็คือพรรคคอมมิวนิสต์แห่งสหภาพโซเวียต

พรรคคอมมิวนิสต์แห่งสหภาพโซเวียต (Communist Party of the Soviet Union) เรียกย่อ ๆ ว่า CPSU ผู้มีอำนาจสูงสุดใน CPSU คือสภาพรรค (Party Congress) ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากบุคคลภายในพรรคทุกระดับ สภาพรรคจะเป็นผู้เลือกตั้งคณะกรรมการกลาง (Central Committee) ของ CPSU ซึ่งจะเป็นผู้แต่งตั้งเปรซิเดียมของ CPSU ซึ่งเป็นองค์กรที่สำคัญที่สุดและเป็นผู้กำหนดนโยบายสูงสุดของพรรคในสหภาพโซเวียต

ในระดับสาธารณรัฐ เขต และท้องถิ่น ได้มีการจัดตั้ง CPSU ขึ้นทุกแห่งเพื่อทำหน้าที่ควบคุมการดำเนินวิสาหกิจต่าง ๆ ซึ่งสายงานทุกสายจะเริ่มต้นจากท้องถิ่น ไปสู่เขต และไปสู่สาธารณรัฐ และขึ้นสู่ระดับชาติ หน่วยงานของพรรคทุกหน่วยจะขึ้นตรงต่อมอสโคว์

หลักการที่สำคัญอันหนึ่งของหน่วยงานพรรคของ CPSU ทุกหน่วยคือการควบคุมดูแลและให้คำปรึกษาในทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งการควบคุมจะสามารถดำเนินการได้หลายทาง (คำว่า ควบคุม ในภาษารัสเซียหมายถึงการดูแลหรือ supervision ในทางปฏิบัติ "การดูแล" ของพรรคมีแนวโน้มไปในทางที่จะเป็น "การควบคุม") การควบคุมในที่นี้นั้นส่วนใหญ่หมายถึงการเข้าแทรกแซงการบริหารงาน เพื่อให้หน่วยงานนั้นมีประสิทธิภาพและมีความกระตือรือร้นล้น หน่วยงานสาขาของรัฐบาลจะทำการรายงานไปยังพรรคโดยตรง เช่นคณะกรรมการวางแผนของรัฐจะรายงานไปยังโปลิตบูโรของ CPSU ในระดับต่ำกว่าการวางโครงการชั้นแรกจะต้องเสนอต่อพรรคก่อนที่จะยื่นต่อไปยังสำนักงานของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นโดยตรง ในระดับของการประกอบธุรกิจการค้าองค์กรพรรคจะทำหน้าที่ 2 ประการคือ

1. ระดมกำลังคนงานให้พร้อมสำหรับแผน บ่อยครั้งที่ดำเนินการผ่านสหภาพแรงงานของวิสาหกิจซึ่งพรรคควบคุมอยู่

2. เพื่อตรวจสอบผู้จัดการของการประกอบธุรกิจการค้านั้น

ในการจัดการเกี่ยวกับเศรษฐกิจนั้น CPSU มีเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดคือการประกาศใช้ระบบที่เรียกว่า nomenklatura system หรือระบบวิธีเลือกสรรเพื่อแต่งตั้ง nomenklatura คือหน่วยงานทำบัญชีรายชื่อผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้งให้ควบคุมดูแลกิจการต่าง ๆ ของ CPSU เช่น รัฐ อุตสาหกรรม และกองทัพพรรค เป็นต้น และจะเสนอชื่อบุคคลสำหรับตำแหน่งที่สำคัญใน CPSU ส่วนในระดับชาตินั้นก็มี The Central Committee Cadres Department ทำหน้าที่นี้ ฉะนั้นจากลักษณะดังกล่าวจะเห็นว่าในการดำเนินงานทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ของสหภาพโซเวียตจะอยู่ภายใต้การดำเนินงานของหน่วยการเมืองของพรรคและหน่วยการเมืองของรัฐ

ในการจัดการทางเศรษฐกิจนับตั้งแต่ปี 1928 เป็นต้นมา เศรษฐกิจของโซเวียตดำเนินการภายใต้ระบบกระทรวง[2] (ministerial system) ซึ่งวิสาหกิจแต่ละหน่วยจะขึ้นอยู่กับสาขาเศรษฐกิจประเภทเฉพาะ เช่น อุตสาหกรรมเคมี อุตสาหกรรมโลหะ กระทรวงที่รับผิดชอบดำเนินการในทางเศรษฐกิจแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือ

1. กระทรวงสหภาพรวม (All-Union Ministry) ดำเนินการดูแลควบคุมธุรกิจทั้งหมดในขอบเขตของรัฐบาลกลาง และมีสำนักงานอยู่ที่กรุงมอสโคว์ งานของกระทรวงไม่กระจายออกไป คือไม่ไปเกี่ยวข้องกับฝ่ายบริหารส่วนภูมิภาค ซึ่งกระทรวงสหภาพรวมนี้ได้แก่ กระทรวงอุตสาหกรรมป้องกัน กระทรวงอุตสาหกรรมน้ำมัน กระทรวงการค้าต่างประเทศ กระทรวงรถไฟ กระทรวงอุตสาหกรรมเครื่องบิน เป็นต้น

2. กระทรวงสหภาพสาธารณรัฐ (Union-Republican Ministry) กระทรวงนี้แยกออกได้เป็น 2 ระดับคือ

2.1 กระทรวงซึ่งมีสำนักงานอยู่ที่ส่วนกลางในกรุงมอสโคว์ ซึ่งต้องขึ้นต่อมอสโคว์และต่อคณะรัฐมนตรีของสาธารณรัฐ

2.2 กระทรวงสาธารณรัฐ (Republican ministry) ซึ่งอยู่ในสาธารณรัฐทั้ง 15 สาธารณรัฐ บริหารงานภายใต้การบงการของกระทรวงชื่อเดียวกันที่ตั้งอยู่ในส่วนกลางที่มอสโคว์ โดยที่กระทรวงเหล่านี้ควบคุมดูแลวิสาหกิจต่าง ๆ ภายในสาธารณรัฐที่ไม่ต้องขึ้นต่อมอสโคว์

กระทรวงสหภาพสาธารณรัฐได้แก่ กระทรวงอุตสาหกรรมเบา กระทรวงอุตสาหกรรมก่อสร้าง กระทรวงคมนาคม กระทรวงเกษตร กระทรวงการคลัง กระทรวงขุดหาน้ำมัน เป็นต้น

ระบบกระทรวงที่เริ่มนี้เป็นรูปร่างและมั่นคงถาวรในปี ค.ศ.1932 และเข้าแทนที่ Vesenkha เริ่มโดยมี 3 กระทรวงเข้าควบคุมอุตสาหกรรมหนัก อุตสาหกรรมเบา และอุตสาหกรรมป่าไม้ ต่อมาก็ได้มีกระทรวงต่าง ๆ ขยายออกไปเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากมายดังที่กล่าวแล้ว ปลายสมัยสตาลินมี 32 กระทรวง และลดลงเป็น 11 กระทรวงหลังสตาลินถึงแก่กรรม และมีจำนวนประมาณ 40 กระทรวงในตอนปลายทศวรรษ 1960 ในเดือนเมษายน 1973 มีกระทรวงอุตสาหกรรมรวม 39 กระทรวง กระทรวงมีอำนาจในการควบคุมข่ายงานวิสาหกิจการผลิตและมีแนวโน้มในการพัฒนาหน่วยงานจัดหาและตัวแทนการขายของตนเอง แต่อย่างไรก็ตาม หลักการในการจัดตั้งหน่วยงานเหล่านี้ก็ต้องดำเนินการผ่านคณะกรรมการวางแผนของรัฐ ซึ่งรับผิดชอบงานบริหารเศรษฐกิจของประเทศ และถือว่าเป็นกระทรวงคณะรัฐมนตรี (The rank of a cabinet ministry) ซึ่งมีอำนาจควบคุมดูแลกระทรวงเศรษฐกิจอื่น ๆ คณะกรรมการวางแผนของรัฐได้รับอำนาจมาจากเปรซิเดียมให้เป็นผู้วางแผนทางเศรษฐกิจ โดยกำหนดว่าจะสร้างโรงงานที่ไหน ใหญ่เพียงใด จ้างคนงานกี่คน ตลอดจนกำหนดราคาขาย นอกจากนี้ก็มีคณะกรรมการของรัฐ (State Committee) อื่น ๆ ทำหน้าที่ช่วยเหลือคณะกรรมการวางแผนของรัฐและกระทรวงอื่น ๆ เช่น ช่วยจัดการในเรื่องกรรมกร และค่าแรงงาน เป็นต้น

แผนเศรษฐกิจห้าปีฉบับที่ 2 (The Second Five - Year Plan 1933 - 1937)

เมื่อเศรษฐกิจของสหภาพโซเวียตเริ่มเข้าสู่ภาวะที่ดีขึ้น ก็ได้มีการวางแผนต่อไป แผนห้าปีฉบับแรกส่วนใหญ่มุ่งถึงการเกษตร การคลัง และอุตสาหกรรมขั้นพื้นฐานด้านอุตสาหกรรมหนักประมาณ 50 ชนิด และได้เน้นทางด้านขนาดและปริมาณ สำหรับแผนห้าปีฉบับที่ 2 ครอบคลุมช่วงเวลาระหว่าง 1933 - 1937 และได้รับการยอมรับให้ใช้ได้โดยที่ประชุมคองเกรสของพรรคคอมมิวนิสต์ครั้งที่ 17 ในเดือนกุมภาพันธ์ 1934 โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเสริมสร้างเศรษฐกิจของประเทศบนพื้นฐานที่ได้ปูทางไว้แล้วระหว่างปี 1928 - 1932 ตามแผนห้าปีฉบับที่ 2 หลักการสำคัญมี 4 ประการคือ

1. ได้ตั้งจุดมุ่งหมายเพื่อจะแก้ไขความบกพร่องทางด้านเทคนิควิทยาและเร่งการผลิตเครื่องมือต่าง ๆ ที่จำเป็น (mastering technique) เงื่อนไขประการแรกสำหรับการปฏิบัติเป้าหมายนี้ให้สำเร็จคือ การเรียกรู้เทคนิคใหม่ ๆ และวิธีการผลิตต่าง ๆ ให้เชี่ยวชาญ

2. การนำมาซึ่งการดำเนินการอย่างมีประสิทธิผล คือมีการเน้นทางด้านคุณภาพและประสิทธิภาพมากขึ้น โดยการปรับปรุงการผลิตทุกสาขา นี่เป็นข้อแตกต่างสำคัญระหว่างแผนห้าปีฉบับแรกและฉบับที่ 2 นั่นคือฉบับแรกเน้นด้านปริมาณ แต่ฉบับที่ 2 เน้นด้านคุณภาพ นอกจากนี้แผนได้มีการกำหนดโควต้าในแง่ที่เป็นจริงมากขึ้น และมีความตั้งใจมากขึ้นในการที่จะกระจายอำนาจออกจากส่วนกลาง

3. มุ่งพัฒนาอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมให้ทันสมัยโดยสมบูรณ์

4. แม้ว่าตามแผนนี้จุดมุ่งหมายพื้นฐานเพื่อการเพิ่มการผลิตและสร้างสังคมแบบสังคมนิยมที่ไม่มีชนชั้น แต่ก็ยังมีความตั้งใจหาทางที่จะยกมาตรฐานการครองชีพของประชาชนให้สูงขึ้นโดยการเพิ่มค่าจ้าง ขยายบริการทางด้านสาธารณสุขและการศึกษา และเพิ่มปริมาณสินค้าบริโภค (กลุ่ม บี.) ถึงแม้อันนี้ยังคงเป็นภาระกิจสำคัญอันดับ 2

ตามแผนห้าปีฉบับนี้ได้ลดอัตราการลงทุนจากร้อยละ 25 ของรายได้ประเทศเป็นร้อยละ 20 และกำหนดให้ปริมาณการลงทุนด้านอุตสาหกรรมหนักตกราวร้อยละ 75 ของการลงทุนทั้งหมด ได้มีการกำหนดแนวทางอย่างแน่นอนเกี่ยวกับที่ตั้งและการสร้างโรงงานมากกว่า 1,000 โรงงาน ในด้านอุตสาหกรรมหนักได้ให้ความสำคัญอันดับแรกแก่อุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า เกือบ $\frac{1}{4}$ ของการลงทุนทั้งหมดถูกใช้เพื่อการสร้าง Ural - Kouznetsk complex ซึ่งอาศัยการขุดเอาสินแร่เหล็กแถบอูราลส์และถ่านหินในคุซบาสมาใช้ โดยเชื่อมโยงด้วยทางรถไฟยาว 2,000 กิโลเมตร นอกจากนี้ก็ได้แก่อุตสาหกรรมพวกโรงงานไฟฟ้า เหมืองแร่ โรงกลั่นน้ำมัน และโรงงานซิเมนต์

ตามแผนกำหนดสร้างโรงงานอุตสาหกรรมหนัก 150 โรงงาน โรงงานผลิตอาหาร 300 โรงงานและโรงงานไม้ 150 โรงงาน ซึ่งจากแผนนี้จะเห็นได้ว่าโซเวียตได้ให้ความสนใจต่อการลงทุนด้วยการผลิตสิ่งอุปโภคบริโภคมากขึ้น โดยกำหนดให้ผลผลิตด้านนี้ขยายตัวร้อยละ 18.5 ต่อปี ในขณะที่กำหนดให้อัตราขยายตัวของอุตสาหกรรมผลิตสินค้าทุน (กลุ่ม เอ.) ไว้ 14.5%[3]

นอกจากนี้ยังได้มีการกำหนดแผนการลงทุนที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับการสร้างและการขนส่งโดยใช้ระบบ collective equipment ซึ่งกำหนดไว้ว่าจะเปิดกิจการสร้างชนิดใด เมื่อไร และแต่ละโครงการจะใช้เวลาเท่าไร โรงงานที่สร้างเสร็จจะเริ่มทำงานเมื่อใด ทุก ๆ ส่วนของแผนก็มีการประสานงานทีละสาขาของแต่ละภาค ตามแผนนี้ส่วนที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมถูกกำหนดให้สำเร็จภายในเวลา 4 ปี 3 เดือน และส่วนที่เกี่ยวกับการรถไฟของแผนนี้ถูกกำหนดให้สำเร็จในเวลา 4 ปี อีกด้วย

แผนในระยะแรกเริ่มต้องการให้มีการเพิ่มขึ้นอย่างขนานใหญ่ทั้งในด้านผลผลิตของและการลงทุนในสินค้าบริโภคมากกว่าสินค้าเพื่อการผลิต การรวมนาควรจะสมบูรณ์ แต่ชาวนารวมควรจะมีชีวิตความเป็นอยู่ดีกว่าโดยให้มีปศุสัตว์เป็นของส่วนตัวมากขึ้น และค่าจ้างที่แท้จริงของชาวเมืองควรจะเป็น 2 เท่า ทั้งนี้โดยการเพิ่มค่าจ้างเป็นตัวเงินและการลดราคาขายปลีกลงได้มีสมมุติฐานในแง่ดีเกี่ยวกับผลิตภาพคือเพิ่มขึ้น 63% ในอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ในขณะที่ค่าจ้างเป็นตัวเงินโดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 23% ต้นทุนการผลิตจำเป็นต้องลดลง สภาพที่อยู่อาศัยได้รับการปรับปรุงโดยเพิ่มเนื้อที่การปลูกสร้างอีก 64 ล้านตารางเมตร ซึ่งเป็นการเพิ่มเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 40%

แต่ความเป็นจริงแล้วเกิดขึ้นได้ยาก เพราะมีการโยกย้ายปัจจัยไปยังอุตสาหกรรมหนัก ทั้งนี้เนื่องจากเหตุผลที่สำคัญคือการก้าวขึ้นมามีอำนาจของฮิตเลอร์ในปี 1933 ผลก็คือแผนการผลิตสินค้าบริโภค การสร้างบ้านที่อยู่อาศัย และแผนค่าจ้างที่แท้จริงจึงไม่ประสบผลตามแผน และเนื่องจากกองทัพโซเวียตยังคงใช้เครื่องมือที่ล้าหลังมากจึงจำเป็นต้องโยกย้ายอุตสาหกรรมหนักที่เพิ่งเริ่มต้นไปทำการผลิตอาวุธ ดังนั้นค่าใช้จ่ายในกิจการป้องกันประเทศจึงเพิ่มขึ้นอย่างมากและในระหว่างช่วง 1933 - 1938 ผลผลิตของอุตสาหกรรมการป้องกันได้เพิ่มขึ้นถึง 286% และในปี 1934 - 1939 กำลังกองทัพได้เพิ่มจำนวนขึ้น 2 เท่า

ตารางแสดงเป้าหมายของแผนห้าปีฉบับที่ 2 รวมทั้งผลสำเร็จจริงในปีสุดท้ายของแผนเป็นดังนี้[4]

	1'332 (จริง)	1937 (แผน)	,937 (จริง)
รายได้ประชาชาติ (ราคาปี 1926 - 7 : ล้านรูเบิล)	45.500	100,200	96,300
ผลผลิตอุตสาหกรรมรวม (ราคาปี 1926 - 7 : ล้านรูเบิล)	43,303	92,112	95,500
: สินค้าเพื่อการผลิต	23.1""	45,526	55,200
: สินค้าเพื่อการบริโภค	20,200	47,184	40,300
กระแสไฟฟ้า (พันล้านกิโลวัตต์ - ชั่วโมง)	13.4	38.0	36.2
ถ่านหิน (ล้านตัน)	64.3	152.5	128."
น้ำมัน (ล้านตัน)	22.3	46.8	28.5
เหล็กหลอม (ล้านตัน)	6.2	16.0	14.5
เหล็กกล้า (ล้านตัน)	5.9	17.0	17.7
เครื่องกลึง (พันเครื่อง)	15.0	40.0	45.5
ซิเมนต์ (ล้านตัน)	3.5	7.5	5.5
ผ้าฝ้าย (ล้านเมตร)	2,720	5,100	3,448
ผ้าขนสัตว์ (ล้านเมตร)	94.6	226.6	106.3
รองเท้าหนัง (ล้านคู่)	82	18"	183
น้ำตาล (พันตัน)	828	2,500	2,421
รถแทรคเตอร์ (พันคัน : 15 กำลังม้า)	51.6	166.7	66.5
ปุ๋ย (ล้านตัน)	0.9	9.0	3.2
ผลผลิตการเกษตรรวม (ล้านรูเบิล)	13,070	38,160	20,123
การเก็บเกี่ยวธัญญพืช (ล้านตัน)	59.9	104.8	96.0
การจ้างงานทั้งหมด (ล้านคน)	22.94	28.91	26.99
การจ้างงานในอุตสาหกรรม (ล้านคน)	7.97	10.20	10.11
ค่าจ้างเป็นตัวเงินโดยเฉลี่ย (รูเบิล ต่อปี)	1,427	1,755	3,047
ดัชนีราคาขายปลีก (1933 เท่ากับ 100)	100	65	180
ปริมาตรการค้าปลีก (1933 เท่ากับ 100)	100	250.7	150

ความก้าวหน้าทางอุตสาหกรรมและผลิตภาพ

ปี 1933 เป็นปีที่สภาพการณ์ไม่ดี รูปแบบความก้าวหน้าไม่แน่นอนยกเว้นในสาขาอุตสาหกรรม การก่อสร้างและการขนส่งที่ประสบความสำเร็จมาก โดยเฉพาะสาขาอุตสาหกรรมเจริญเติบโตอย่างมากในระหว่างปี 1934 - 1936 ส่วนใหญ่เกิดจากความสำเร็จสมบูรณ์ของโรงงานใหญ่ ๆ ซึ่งได้สร้างขึ้นในปี 1929 - 1933 เช่น โรงงานถลุงแร่ในแมกนิโตกอร์สค์ คุซเนทสค์ ซาโปรอซเย อวอฟสตาล ตูลา และไลเปทสค์ นอกจากนี้ก็ได้มีความก้าวหน้าอย่างมากในสาขาเครื่องจักร และสาขาโลหะ แต่อย่างไรก็ตามในช่วงเวลานี้โซเวียตก็ยังต้องอาศัยสินค้าทุนจากต่างประเทศ ในปี 1932 มูลค่านำเข้าสินค้าเครื่องจักรเป็นจำนวน 338 ล้านรูเบิล และคิดเป็นร้อยละ 78 ของเครื่องมือเครื่องจักรที่ติดตั้งทั้งหมดในปีนั้น แต่ในปี 1936 และ 1937 เครื่องมือเครื่องจักรที่นำเข้ามาน้อยกว่าร้อยละ 10 การสั่งซื้อพวกเครื่องจักรและเครื่องมือทั้งหมดทุกชนิดได้ลดลงอย่างมาก เป็นการช่วยลดความตึงเครียดในเรื่องดุลการชำระเงินลงไปได้อย่างมาก และหนี้สินที่เกิดขึ้นในช่วงก่อนนี้ก็ได้ชำระเรียบร้อย

อย่างไรก็ตามเป็นสิ่งแน่นอนที่ว่าสหภาพโซเวียตก็ยังคงต้องอาศัยการนำเข้าพวกเครื่องจักรต่าง ๆ แต่การสั่งเข้าจะทำเฉพาะเครื่องจักรที่พิเศษจริง ๆ หรือเป็นสิ่งที่โซเวียตยังไม่ประสบความสำเร็จในการพัฒนา สำหรับเครื่องมือขั้นพื้นฐานในการพัฒนาอุตสาหกรรมและในการผลิตอาวุธนั้นเมื่อถึงปี 1937 โซเวียตก็สามารถผลิตเองได้

สำหรับสาขาอื่น ๆ ของอุตสาหกรรมก็ประสบความสำเร็จเช่นกัน เช่นการผลิตถ่านหินได้เพิ่มขึ้นอย่างมากในคุซบาส (ไซบีเรีย) ในคาราคันดาและในอูราล การเปลี่ยนมาใช้เครื่องจักรและการฝึกอบรม (training) ได้ทำให้ประสิทธิภาพในการผลิตของคนงานเหมืองต่อ 1 คนได้เพิ่มขึ้นจาก 16.2 ตันในปี 1932 เป็น 26.9 ตันในปี 1937 แต่สาเหตุที่สำคัญอันหนึ่งในความล้มเหลวของการที่จะประสบความสำเร็จตามแผนก็คือความล่าช้าในความแล้วเสร็จของเหมืองใหม่ ๆ ส่วนการผลิตพลังงานไฟฟ้าได้ขยายตัวออกไปอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะในปี 1934 - 1936 อัตราความเจริญก้าวหน้าโดยเฉลี่ยเป็น 26% ต่อปี เช่นเดียวกับในสาขาการถลุงแร่และในสาขาอุตสาหกรรมอื่น ๆ ก็ขยายตัวมากเช่นกัน แต่อย่างไรก็ตามมีแนวโน้มให้เห็นว่าอัตราความก้าวหน้าได้ช้าลงในปีและภายหลังปี 1937

อุตสาหกรรมเชื้อเพลิงที่นับว่าประสบความสำเร็จน้อยที่สุดคืออุตสาหกรรมน้ำมัน ทั้งนี้เพราะว่าแหล่งน้ำมันที่บาคูไม่สามารถผลิตได้ตามแผน และในเขตน้ำมันอูราลส์-โวลก้าที่มั่งคั่ง ซึ่งได้ค้นพบแล้วก็พัฒนาไปช้ามาก ทั้งนี้เนื่องจากความล้าหลังของเทคนิคและเครื่องมือ

ยิ่งกว่านั้นมีอัตราการเปลี่ยนงานบ่อยคือคนงานมีการเข้าออกงานสูงมาก ทั้งนี้เพราะสภาพที่อยู่อาศัยอยู่ในสภาพที่แย่ นอกจากนี้ก็เนื่องมาจากความล้าหลังของการสำรวจทางธรณีวิทยาและงานขุดเจาะอุตสาหกรรมอื่น ๆ พวกเหล็ก สินแร่ ก็ยังคงล้าหลังอยู่ และนี่ก็เป็นสาเหตุหนึ่งของความยุ่งยากในการผลิตพวกแร่โลหะในภายหลัง เป็นที่คาดว่าการพัฒนาอุตสาหกรรมนำไปสู่การขยายตัวอย่างรวดเร็วในความต้องการโลหะที่มิใช่เหล็ก ในขณะที่การผลิตได้เพิ่มขึ้นความต้องการก็ได้เพิ่มขึ้นเร็วกว่า และการสั่งเข้าก็ยังคงดำเนินอยู่ต่อไป การผลิตทองแดงและสถิติการสั่งเข้าเป็นดังนี้

	1932	1937
การผลิต (พันตัน)	45	99
การนำเข้า (พันตัน)	12	65

ส่วนปริมาณโลหะที่มิใช่เหล็กอื่น ๆ ก็ยังคงล้าหลัง

อุตสาหกรรมเคมีได้เจริญเติบโตขึ้นแต่ก็ไม่บรรลุผลตามแผน สาขาที่ทำการผลิตอาวุธและพวกยางสังเคราะห์ก้าวหน้าดีกว่าพวกการผลิตปุ๋ย ในการขยายตัวของอุตสาหกรรมที่ล้าหลังเหล่านี้ มักประสบความลำบากเนื่องจากการขาดประสบการณ์ในระหว่างการจัดการเกี่ยวกับแรงงาน มีความล้าหลังในการก่อสร้างและอื่น ๆ

อุตสาหกรรมผลิตสินค้าบริโภคก็ก้าวหน้าไปเช่นเดียวกันเว้นอุตสาหกรรมผลิตเครื่องหุ้มห่อเท้า แต่การผลิตก็ยังต่ำกว่าแผน แต่สำหรับอุตสาหกรรมผ้าที่ทันสมัยบางอย่างและโดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมผลิตอาหารได้ก้าวหน้าไปอย่างมาก มีการเปิดร้านทำขนมปังใหม่ ๆ และโรงงานทำเนื้อกระป๋องในหลาย ๆ เขต เป็นจำนวนมากขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับต้น ๆ ทศวรรษ 1930 นอกจากนี้ก็ได้มีการนำเข้าวัตถุดิบจำนวนมากสำหรับอุตสาหกรรมผ้า แต่ก็ยังไม่เพียงพอ และจากการสูญเสียแกะไปเป็นจำนวนมากทำให้การผลิตผ้าขนสัตว์ลดลงอย่างมาก ในขณะเดียวกันการผลิตสินค้าบริโภคประเภทถาวรก็ได้เกิดขึ้นเช่นรถจักรยาน เป็นต้น

อย่างไรก็ตามได้มีความตั้งใจในการพัฒนาสาธารณรัฐที่ยังคงล้าหลังให้ก้าวหน้าขึ้น ได้มีการพัฒนา the Urals-Kuznetsk combine เหมืองโลหะที่มิใช่เหล็กก็ได้รับการพัฒนาอย่างรวดเร็วในเอเชียกลางและคาซัคสถาน เหมืองถ่านหินในคารากันดา โรงงานใหม่ ๆ ได้ตั้งขึ้นในบาคู และโรงงานผลิตผ้าที่ทันสมัยก็ได้ถูกตั้งขึ้นในทัชเค้นท์ ทั้งนี้เพื่อช่วยพัฒนาสาธารณรัฐที่ยังล้าหลังให้เจริญขึ้น

ทางด้านแรงงาน

ประสิทธิภาพในการผลิตในระบบเศรษฐกิจทั้งหมดได้สูงขึ้นอย่างมากในช่วงปีเหล่านี้ อย่างน้อยก็ถึงปี 1937 จากตารางแผนห้าปีฉบับที่ 2 แสดงให้เห็นถึงจำนวนคนงานที่ถูกจ้างทั้งหมด และในสาขาอุตสาหกรรมต่ำกว่าแผน แต่เมื่อเปรียบเทียบกับสภาพการในแผนห้าปีฉบับแรกเหตุที่การพัฒนาประสิทธิภาพในการผลิตของแรงงานเป็นที่น่าพอใจก็คือ

1. สิ่งจูงใจ (incentive) ได้ก่อให้เกิดผลอย่างมากยิ่งขึ้น โดยการเปลี่ยนรูปอัตราค่าจ้าง (wage scale) เสียใหม่ และขยายอัตราค่าจ้างเป็นตัวเงินที่แตกต่างกันออกไปอย่างกว้างขวาง และโดยการยกเลิกการปันส่วนและปริมาณสินค้าที่ซื้ออย่างช้า ๆ ราคาสินค้าที่สูงมากสำหรับความจำเป็นขั้นพื้นฐานในปีและภายหลังปี 1934 ได้กระตุ้นให้มีการทำงานหนักยิ่งขึ้น โดยเฉพาะระบบการทำงานชิ้นหรืองานเหมา (piece work) เพื่อที่จะสามารถสนองความต้องการของตนได้ ปัญหาเดียวกันนี้เป็นสาหตุทำให้แม่บ้านเป็นจำนวนมากจำเป็นต้องออกไปหางานทำนอกบ้าน และระบบการทำงานชิ้นเกือบกลายเป็นระบบการจ้างงานสากลในสหภาพโซเวียต ในปลายทศวรรษ 1930

2. โครงการฝึกอบรม (training schemes) ในทุกระดับ ได้เปลี่ยนรูปแบบของกำลังแรงงานอย่างช้า ๆ ในปี 1930 - 1933 จากการใช้แรงงานชาวนาที่ไร้ความชำนาญงาน ได้เป็นสาเหตุของการลดลงของการผลิตจำนวนมาก รวมทั้งไม่มีประสิทธิภาพอย่างยิ่ง นอกจากนี้การเข้าออกของแรงงานก็มีอัตราสูง ในปี 1933 จากการสำรวจในมอสโคว์พบว่าแรงงานเกณฑ์ในอุตสาหกรรมในปีนั้นมีเพียงร้อยละ 17 เท่านั้นที่เป็นแรงงานมีฝีมือหรือมีคุณวุฒิ แม้แต่ในปี 1935 ปรากฏว่าร้อยละ 60 ของแรงงานในโรงงานผลิตเครื่องจักรส่วนใหญ่ในอูราลก็เป็นคนงานไร้ฝีมือ ดังนั้นโครงการฝึกอบรมต่าง ๆ จำนวนมากได้ถูกนำมาใช้เช่น การฝึกหัดงานในโรงงานซึ่งจัดโดยวิสาหกิจต่าง ๆ จัดตั้งวิทยาลัยเทคนิคซึ่งดำเนินการโดยอุตสาหกรรมต่าง ๆ และที่เรียกว่า FZU หรือโรงเรียนฝึกอาชีพของโรงงาน (factory training school) และอื่น ๆ แต่ความผิดพลาดบางอย่างก็เกิดขึ้น ทั้งนี้เพราะการขาดแคลนครูผู้ให้การฝึกอบรมจำนวนมาก และบางชั้นถูกเร่งเวลาให้เร็วขึ้นเพื่อที่จะผลิตพวกช่างที่มีคุณภาพไม่ดีนัก ดังนั้นการฝึกอบรมจึงถูกขยายให้นานออกไปและจำนวนผู้รับการอบรมก็ถูกตัดให้น้อยลงเพื่อคุณภาพ

ในปี 1938 และ 1939 โรงเรียน FZU ได้ทำการฝึกอบรมเฉพาะคนงานที่มีฝีมือเป็นจำนวน 320,000 คน แม้ว่าตามแผนกำหนดไว้ 1.7 ล้านคน ที่เป็นเช่นนี้ส่วนหนึ่งเนื่องจากการขยายตัวอย่างรวดเร็วของการศึกษาขั้นมัธยมศึกษา รวมทั้งมีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในการให้การศึกษาด้านเทคโนโลยีสูงขึ้น ในปี 1936 ได้มีการขยายระบบโรงเรียนมัธยมทำให้

สามารถจัดหานักศึกษาเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยและสถาบันเทคโนโลยี ทั้งนี้เพราะกลุ่มของผู้ที่ได้รับการฝึกฝนและมีคุณวุฒิที่ดีเป็นสิ่งที่ต้องการอย่างเร่งด่วน พวกนี้จะได้รับจ้างและสิทธิพิเศษเพิ่มขึ้น ตัวเลขข้างล่าง (พันคน) แสดงถึงจำนวนที่เพิ่มขึ้นในเวลา 12 ปี[5]

	1928	1941 (1 ม.ค.)
จำนวนผู้สำเร็จมหาวิทยาลัยในระบบเศรษฐกิจของชาติ	233.0	908.0
: วิศวกร	47.0	289.9
จำนวนผู้ชำนาญงานชั้นมัธยมศึกษาทั้งหมด	288.0	1492.2
: ช่างเทคนิค	51.0	320.1

แต่อย่างไรก็ตามหลังช่วงก้าวกระโดดไปข้างหน้าอย่างรีบเร่งนี้ จำนวนผู้เข้าศึกษาก็ลดลงบ้างซึ่งมีผลกระทบต่อคุณภาพ จำนวนนักศึกษาผู้ได้รับการศึกษาขั้นสูงสุดจำนวน 245,000 คน ในปี 1932 ลดลงเหลือเพียง 158,300 คน ในปี 1937[6]

3. การแข่งขันกันทำงานแบบสังคมนิยม (Socialist competition) เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพในการผลิต ได้ก่อให้เกิดขบวนการที่เรียกว่า Stakhanovite movement อย่างแพร่หลาย ขบวนการนี้เป็นขบวนการของกรรมกรชั้นนำในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตด้วยการปรับปรุงระเบียบงานและการเรียนรู้วิธีใช้เทคนิคใหม่ ๆ ให้ชำชอง นั่นคือเป็นขบวนการที่ได้เกี่ยวพันกับความพยายามที่จะสนับสนุนวิสาหกิจเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จคือความก้าวหน้าทางเทคนิคและผลผลิตที่เพิ่มมากยิ่งขึ้น การลดต้นทุนลงและประสิทธิภาพในการผลิตมากยิ่งขึ้นกว่าข้อเสนอขั้นต้น สิ่งเหล่านี้เรียกว่า Connter-plans และมีการใช้คนงานลูกแถวเข้าทำงานเพื่อให้แน่ใจใจว่าทุกวิสาหกิจและโรงงานจะทำงานได้ดีกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งเรื่องนี้เกิดขึ้นโดยชาวเหมืองถ่านหินชื่อ อเล็กเซอี สตาคานอฟ (Alexei Stakhanov) ซึ่งทำงานอยู่ในเหมืองเซนตราลนายา-อิรมิโนที่ Donets ในระหว่างกะงานของเขาเมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 1935 เขาได้ทำงานบรรลุผลสำเร็จคือผลิตได้มากกว่ามาตรฐานถึง 14 เท่า เขาทำสิ่งนี้ได้มิใช่เพราะการทำงานหนัก แต่โดยการใช้ความคิดและไหวพริบรวมกับการใช้คนงานไร้ฝีมือช่วนนั่นคือทำให้เขาทำงานสกัดถ่านหิน ได้เกินกว่าโควต้าการผลิตที่เขาได้รับมอบหมายคือสามารถขุดถ่านหินได้มากกว่า 100 เมตริกตันในหนึ่งผลัดซึ่งมากกว่าโควต้าที่ได้รับมอบหมายถึง 1,300%[7] ซึ่งทำให้เขาได้รับการยกย่องให้เป็นวีรบุรุษแห่งแรง-

งาน ซึ่งวิธีการของเขาเป็นที่ยอมรับของพรรคและ Stakhanovism ก็ได้ขยายออกไปอย่างกว้างขวางในสาขาอื่น ๆ ของระบบเศรษฐกิจ ในเดือนธันวาคม 1935 ที่ประชุมคณะกรรมการกลางของพรรคได้ตัดสินใจแนะนำให้นักวางแผนและผู้จัดการให้แก้ไขปรับปรุงเทคโนโลยีและมาตรฐานของแรงงานให้สูงขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ ประสิทธิภาพที่สูงยิ่งขึ้นจะทำให้โซเวียตกลายเป็นประเทศที่มั่งคั่งประเทศหนึ่งในโลก ผลผลิตทั้งหมดของสิ่งนี้คือการใช้เครื่องจักรอย่างเต็มที่ยิ่งขึ้น

Stakhanovism เป็นแนวทางของการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและจำเป็น หลังจากการประชุมพรรคตอนต้นปี 1936 บรรทัดฐานของการทำงานได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วคือเพิ่มขึ้นถึง 30-40% ในด้านวิศวกรรม 34% ในด้านเคมี 51% ในด้านการผลิตพลังงานไฟฟ้า 26% ในด้านการทำเหมืองถ่านหิน 25 - 29% ในอุตสาหกรรมน้ำมันและอื่น ๆ นอกจากนี้ก็มีการลดลงบ้างในอัตรางานเหมาแต่รายรับทั้งหมดได้เพิ่มขึ้น ดังนั้นการรณรงค์นี้ให้ผลดีในด้านประสิทธิภาพการผลิต ในช่วงสมัยสตาลิน ระบบมาตรฐานของคนงานชั้นหนึ่งและระบบการแข่งขันกันทำงานแบบสังคมนิยมจึงแพร่หลายมากและทำให้ความแตกต่างของค่าจ้างระหว่างแรงงานชั้นสูงและแรงงานชั้นต่ำยังคงกว้างอยู่มาก

วินัยการทำงาน (discipline) ได้รับการปรับปรุงตลอดทั่วทั้งระบบเศรษฐกิจ ได้มีการลงโทษอย่างรุนแรงสำหรับการขาดงานอยู่เสมอ ๆ การถูกไล่ออกโดยสูญเสียที่อยู่อาศัยและแม้แต่ความสัมเหลวที่ได้เข้ารับการฝึกอบรมนอกเหนือชั่วโมงการทำงานก็จัดว่าเป็นการขาดงานเสมอ ๆ (absenteeism) การปรับปรุงที่นับว่าเป็นที่น่าพอใจอย่างยิ่งคืออุตสาหกรรมการก่อสร้าง ในระยะแผนห้าปีฉบับแรกกำลังแรงงานจำนวนมากเป็นพวกไร้ฝีมือและชอบเปลี่ยนงาน แต่ 10 ปีหลังจากใช้วิธีการนี้ทำให้ลดการเข้าออกงานของแรงงานและทำให้คนงานมีฝีมือขึ้น จากสิ่งนี้และการนำเอาเครื่องมือที่ประหยัดแรงงานมากขึ้นมาใช้ได้ทำให้จำนวนการจ้างงานในการก่อสร้างได้ลดลงอย่างมากนั่นคือลดลงจาก 2,289,000 คนในปี 1932 เป็น 1,576,000 คนในปี 1937 และมูลค่าของงานที่ทำได้เพิ่มขึ้นเกือบ 45%

ข้อสังเกตคือระเบียบวินัยการทำงานเข้มงวดอย่างมากอยู่ภายใต้การบงการร่วมกันของผู้จัดการและสหภาพแรงงาน สหภาพแรงงานมีไว้เพื่อปกป้องรัฐของผู้นำ มิใช่เพื่อปกป้องคนงาน

การขนส่ง

ประสิทธิภาพในการขนส่งทางรถไฟได้เพิ่มขึ้นอย่างน่าพอใจ เนื่องจากการจัดองค์การที่ดี รวมทั้งการใช้เครื่องจักรที่ดีขึ้น นั่นคือรถจักรและรถบรรทุกพ่วงมีขนาดใหญ่ขึ้น ทาง

รถไฟดีขึ้น เป็นต้น การปรับปรุงได้ประสบผลสำเร็จดีขึ้นมากจากทั้งหมด 239,400 เพิ่มเป็น 356,700 ตัน-กิโลเมตรในระหว่างปี 1933 - 1937 แม้ว่าในตอนปลายปี 1936 มีการเปลี่ยนเข้าออกงานของคนงานถึง 103.8% คือคนงานโดยเฉลี่ยออกจากงานหลังจากอยู่ไม่ถึงปี

รถไฟจำเป็นต้องรับภาระหนักมากเนื่องจากการขาดแคลนถนนและแม่น้ำมักจะเป็นน้ำแข็งในฤดูหนาว บวกกับระยะทางที่ไกลมาก ๆ ซึ่งจำเป็นต้องบรรทุกพวกถ่านหินและสินแร่ ระบบการขนส่งทางรถไฟจึงเป็นกุญแจสำคัญต่อแผนทั้งหมด ในปี 1934 ความรับผิดชอบสำหรับแผนการบรรทุก (freight plan) ถูกรวมเข้าสู่ส่วนกลางภายใต้อำนาจของกระทรวงการขนส่งของรัฐบาล

อย่างไรก็ตามเมื่อถึงปี 1938 การดำเนินการของระบบการขนส่งไม่เป็นที่น่าพอใจอย่างมากนั่นคือระวางบรรทุกโดยทางรถไฟได้ลดลงอย่างมาก เหตุผลก็คือ

1. ส่วนใหญ่ของผู้จัดการรถไฟ หัวหน้าแผนกการเมือง และเจ้าหน้าที่พรรคชั้นนำจำนวนมากในกระทรวงการขนส่งถูกไล่ออกจากงานและถูกจับ

2. เกิดวิกฤติการณ์เชื้อเพลิงในฤดูหนาวปี 1937 - 1938 และ 1938 - 1939 ทำให้ต้องหยุดเดินรถ นอกจากนี้การขาดแคลนเชื้อเพลิงก็มีผลกระทบต่อการขนส่งทางรถยนต์ การขาดแคลนน้ำมันนำไปสู่การเปลี่ยนพาหนะจำนวนมากไปใช้เครื่องกำเนิดไฟฟ้าด้วยแก๊ส

การก้าวหน้าช้าลงของอุตสาหกรรม

ปัญหาของการก้าวหน้าช้าลงหรือการชะงักงันในปี 1937 มิได้เป็นปัญหาของการโยกย้ายทรัพยากรเช่นเดียวกับปัญหาการโยกย้ายทรัพยากรไปจากสินค้าบริโภค อุตสาหกรรมการถลุงโลหะนั้นความก้าวหน้าได้ชะงักอย่างมาก รวมทั้งอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้าซึ่งมีส่วนสำคัญยิ่งต่อการสร้างประสิทธิภาพของกองทัพโซเวียต

ในกรณีของเหล็กและเหล็กกล้า ในระหว่างปี 1934 - 1936 ที่สำคัญคือการแข่งขันของโรงงานได้เกิดขึ้นเรียบร้อยแล้ว เนื่องจากความไม่สมบูรณ์ในการวางแผนการลงทุนและการจัดองค์การเพื่อความสำเร็จของแผน บวกกับการขาดกลุ่มผู้ดำเนินการก่อสร้างที่มีคุณวุฒิและการลดลงในปริมาณของเครื่องจักรและวัตถุดิบในการก่อสร้าง ข้อบกพร่องทั้งหมดเหล่านี้เป็นอุปสรรคอย่างร้ายแรงต่อการแข่งขันของโรงงาน ยิ่งกว่านั้นในปี 1936 การลงทุนในอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้าลดลงถึง 35% เมื่อเทียบกับในปี 1935 และลดลงอีกจนตลอดถึงปี 1939

ถึงปี 1937 ได้มีการลดการลงทุนทั้งหมดอย่างรุนแรง ดังจะเห็นได้จากตัวเลขการลงทุน (ไม่รวมนารวม) เป็นดังนี้คือ[8]

	การลงทุน (ล้านรูเบิล, ราคาปี 1955)
1932	2,350
1933	1,943
1934	2,552
1935	2,984
1936	4,070
1937	3,621
1938	3,807

และได้มีการลดลงอย่างรุนแรงโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการก่อสร้าง

เหตุผลอันหนึ่งในการก้าวหน้าช้าลงก็คือการลดลงในด้านการลงทุน เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการโยกย้ายทรัพยากรไปยังอุตสาหกรรมผลิตอาวุธ และเนื่องจากการขาดแคลนความชำนาญงานและวัตถุดิบ แต่ปัจจัยที่สำคัญที่มีผลร้ายแรงต่อการผลิตและการวางแผนในช่วงเวลานั้นก็คือการกวาดล้างครั้งยิ่งใหญ่ (the great purge) ในปี 1936 ซึ่งมีชื่อเรียกว่าขบวนการกวาดล้างเยซอฟชินา **(Yezhovshchina)** เรียกตามชื่อของผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการสอบสวนคือ N.I. Yezhov ซึ่งการกวาดล้างนี้ก็คือการที่สตาลินได้ทำการกำจัดศัตรูทางการเมืองของเขา ไม่เพียงแต่กำจัดเจ้าหน้าที่พรรคคอมมิวนิสต์ชั้นผู้นำในอัตราที่สูงเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการกำจัดเจ้าหน้าที่ทางการทหาร พลเรือน ผู้จัดการ ช่างเทคนิค นักสถิติ นักวางแผน และแม้แต่นายงานอีกด้วย การกำจัดนี้ได้ขยายออกไปยังฝ่ายบริหารระบบเศรษฐกิจโดยเฉพาะในด้านการเกษตรและรถไฟ ไม่มีใครบอกได้ถึงความเสียหายทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากการกระทำนี้แต่ก็แน่นอนว่ามีความเสียหายอย่างร้ายแรง ตัวเยซอฟเองก็ถูกปลดในปี 1938 และขบวนการนี้ดำเนินไปอย่างรุนแรงในช่วง 1938 - 39.

การเกษตรจนถึงปี 1937

การเกษตรได้ถึงจุดวิกฤตที่รุนแรงในฤดูเก็บเกี่ยวปี 1932 - 1933 การฟื้นตัวได้เป็นไปอย่างช้า ๆ เมื่อเทียบกับการเก็บเกี่ยวที่ดีขึ้นในปี 1933 การบีบบังคับชาวนาเอกชนที่เหลืออยู่เป็น

จำนวนมากให้เข้าอยู่ในนารวมได้ดำเนินการในปี 1934 และสำเร็จบริบูรณ์ในปี 1937 เกือบ 99% ของพื้นที่เพาะปลูกทั้งหมดถูกรวมอยู่ในนารวมและนารัฐ และการทำงานส่วนตัวของชาวนา รวมได้เพิ่มความสำคัญขึ้นโดยเฉพาะในด้านปศุสัตว์ การฟื้นตัวอย่างรวดเร็วของจำนวนปศุสัตว์จากความหายนะในช่วงปี 1930 - 1933 ส่วนหนึ่งเนื่องจากความเต็มใจของรัฐบาลในการยอมรับและสนับสนุนการเป็นเจ้าของปศุสัตว์ของเอกชนเป็นส่วนตัว ตัวเลขจำนวนปศุสัตว์ (ล้านตัว) เป็นดังนี้คือ[9]

	มกราคม 1934		มกราคม 1938	
	รัฐและนารวม	เอกชน	รัฐและนารวม	เอกชน
วัวควาย	12.3	21.2	18.0	32.9
วัวตัวเมีย	4.6	14.4	5.5	17.2
แพะและแกะ	16.3	20.2	29.3	37.3
หมู	6.2	5.3	8.8	16.9

(หมายเหตุ : ปศุสัตว์บางแห่งคนงานเป็นเจ้าของ)

ในขณะที่จำนวนปศุสัตว์ยังคงน้อยกว่าระดับก่อนการรวมนา แต่การเพิ่มขึ้นอย่างมากมายในระหว่างปี 1933 - 1937 ได้ให้ประโยชน์แก่ทุกคนได้มีเนื้อและนมบริโภคมากขึ้น รายได้ของนาและของชาวนาได้เพิ่มขึ้นจากการขายปศุสัตว์

ผลผลิตข้าวได้เพิ่มขึ้นอย่างช้า ๆ แม้ว่าสภาพดินฟ้าอากาศในปี 1937 อยู่ในลักษณะที่ดี ผลผลิตข้าวโดยเฉลี่ยสำหรับปี 1933 - 1937 ได้จำนวน 9.1 ควินตัลต่อเฮคตาร์ (100 ก.ก. เท่ากับ 1 ควินตัล) เมื่อเทียบกับ 7.5 ในช่วงปี 1928 - 1932 แต่ตัวเลขแก้ไขที่ตีพิมพ์ในปี 1960 ได้ให้ตัวเลขที่แท้จริงสำหรับปี 1933 - 1937 เป็นเพียง 7.1 หรือพูดอีกนัยหนึ่งผลผลิตได้ลดลงอย่างแท้จริงเฉพาะในปี 1936 แต่ก็ชดเชยด้วยสภาพดินฟ้าอากาศที่ดีมากในปี 1937 ตัวเลขการเก็บเกี่ยวผลผลิตทั้งหมดเป็นดังนี้คือ[10]

	1933	1934	1935	1936	1937
จำนวนล้านตัน	68.4	67.6	75.0	56.1	97.4

ในขณะที่การเก็บเกี่ยวต่ำ (ยกเว้นปี 1937) แม้ระดับปี 1928 - 1932 ซึ่งก็ไม่เพียงพอ แต่โควต้าการส่งมอบให้แก่รัฐก็เพิ่มขึ้นดังจะเห็นได้จากตัวเลขโควต้าการส่งมอบผลผลิตให้แก่รัฐในช่วงปี 1928 - 1932 จาก 18.2 ล้านตัน เพิ่มเป็น 27.5 ล้านตันในช่วงปี 1933 - 1937